

Čikāgas Ziņas

Iznāk kopš 1975. gada

Nr. 481 • 2026. gada marts

DAUGAVAS VANAGIEM 80

Daugavas Vanagu organizācija 2026. gada 28. decembrī svinēja savu 80. gadadienu. Sarīkojums notika Rīgas Latviešu biedrības namā un tajā piedalījās arī čikāgietis, DV ASV priekšnieks Mārtiņš Stāks. Nākošajās dažās lappusēs piedāvāsim ieskatu organizācijas dibināšanā, jubilejas pasākumos un izstādēs un arī dalīsimies ar vairākiem vēsturiskiem dokumentiem un fotogrāfijām.

Čikāgas DV apvienība savulaik ir bijusi viena no visaktīvākām un vērtīgākām organizācijām ASV. Tās valdē ir strādājuši gan DV dibinātāji, gan vairāki Zemes un Centrālās valdes locekļi.

Čikāgas Ziņas redakcija sveic Daugavas Vanagus un pateicas visiem organizāciju locekļiem par viņu ilggadīgo, pašizliedzīgo darbu!

**DAUGAVAS VANAGI,
SASUKSIMIES!**

Kaut Jūsu zobens vairs nemirdz tik spoži
Ka Volchovā nesēn mirdzēt bij lemts;
Tik paši vēl esiet vingri un moži —
Lai atgūtu to, ar varu kas ņemts.

Jūs steigsaties cīņā atkal vispirmie,
Kaŗa taure kad aicinās, sauks:
Būs tad gan jaunekļi, gan vīri sirmie,
Pēc uzvaras jūsmas mājup kas trauks.

Dievs lai it visus Jūs vada un sargā,
Cīņai lai iedvesmo griba un spars;
Mīļa lai vienmēr Jums Latvija dārgā —
Mūžam lai nomodā Lāčplēša gars!

Vilis Hazners

DESMITĀ GADSKĀRTA

DV ORGANIZĀCIJAS DIBINĀŠANA

Grūti pateikt, kas īsti izraisīja DV organizācijas dibināšanu. Varbūt tie bija notikumi 1940. gadā, kad mūsu zemē iebruka Padomju Savienības sarkanā armija, tā apvienojot pretestībā pret mūsu tautas apspiedējiem visu paaudžu latviešu cīnītājus — gan vecos strēlniekus, gan kalpakiešus, gan ziemeļniekus un mūsu brīvā valstī izaugušo kaŗavīru saimi. Varbūt tas bija Latviešu leģions, varbūt gūsta laiks Cedelghēmā.

Nāk prātā plkv. Kārļa Lobes kvēlās uzrunas internētajiem latviešu kaŗavīriem Putlosā, ka nepieciešama organizācija, kas apvienotu visus bijušos cīnītājus. Viņa pārrunas ar tā bijušajiem audzēkņiem — majoriem Balodi un Ķīlīti un citiem nostiprināja domu, ka visiem bijušajiem kaŗavīriem savu interešu aizstāvēšanai jāapvienojas kopējā organizācijā. Tā, nonākot Cedelghēmā, šo ideju puda

tālāk daudzo gūsta biedru vidū vesela kaŗavīru grupa. Idejas aktivākie aizstāvji bija pulkveži Arvīds Skurbe, Arvīds Krīpens, majori Jūlijs Ķīlītis, Vilis Hazners, Pēteris Balodis, kapteinis Žanis Butkus, leitnanti Georgs Odiņš, Emīls Vērzemnieks, virsniekvietnieks Jāzeps Utināns, kaprāļi Ernestis Lauva, Donāts Maļinovskis, Frīcis Grīnbergs, dižkareivji Daumants Ķencis, Br. Rubess, P. Vasariņš un vēl daudzi citi. Pēc neilga laika šī ideja bija sajūsminājusi jau vairākus tūkstošus vīru, kas vēlējās organizācijas dibināšanu, paredzot tai galvenā kārtā trīs uzdevumus: 1) atvaļinātās kaŗavīru saimes vienošanu, 2) kaŗavīru un to piederīgo aprūpi un 3) cīņu par Latvijas atgūšanu. Pamazām tika kārtoti priekšdarbi dibināšanas sapulcei, izprasīta atļauja nometnes angļu vadībai, izstrādāta sanāksmes darba kārtība un iecerēts sākotnējais

Par DV dibināšanu. 1955. gads. <https://dvcv.org.lv/dv-vesture>

“Šis ir ļoti īpašs un savilņojošs brīdis, jo Daugavas Vanagiem jau ir 80. jubileja. Pirms 80 gadiem 1945. gada 28. decembrī Zēdelgēmā, Beļģijā, tika nodibināta šī organizācija. Karš bija tikko beidzies. Daudzi latvieši devās trimdā. Daudzi sevi atrada bēgļu gaitās, gūstā, bet latviskais gars, sapratne par to, ka ir jāorganizējas, jāpulcējas, jāpastāv par sevi, par savu valsti, bija dzīvs.

Gan toreiz, gan šodien jūs esat patriotisma ceļvedis! Jūs esat iestājušies par brīvu, drošu un neatkarīgu Latviju. Daugavas Vanagi ir vienojuši un iedvesmojuši latviešus visā pasaulē.

Tādēļ šodien, sveicot jūs, es tiešām novēlu vēl nākamās 80, 100 gadus būt tikpat radošiem un aicināt savās rindās arī jaunus cilvēkus līdzdarboties gan šeit Latvijā, gan visur pasaulē.

Saules mūžu mūsu Latvijai!

Valsts presidents Edgars Rinkēvičs

“Es zinu, ka Daugavas vanagu nodaļas, apvienības un zemju valdes visā pasaulē ikdienā strādā ar skatu uz nākotni. Mums ir daudz, ko darīt, jauni izaicinājumi jaunajā pasaulē. Bet es ceru, ka jūs mani piedosiet, ja es tik dižā jubilejā uz brītiņu paskatos arī atpakaļ. Atpakaļ 80 gadus uz laiku, kad 11 000 latviešu karavīri pavadīja rudeni, ziemu un pavasari aiz dzeloņdrātīm. Tie bija šķirti no Tēvzemes un no savām ģimenēm, kara noziegumu upuri, piedzīvojuši varmāku uzspiestās kara šausmas, bet kam, pēc kara gūstā, bija vēl jāpiedzīvo “pazemojumu, salu un dažreiz arī trūkumu”. Bet tomēr, vīstumsākajā izmisuma brīdī spēja spert pozitīvu soli pretī nākotnei, gūstā dibinot organizāciju, kas šobaltdien strādā brīvajā Latvijā un brīvajā diasporā.

Kara laika paaudze, mūsu dibinātāji, leģionāru paaudze bija īpaši cilvēki, ko viņi pierādīja ar saviem darbiem, izturību un panākumiem. Tas, ko viņi bija spiesti piedzīvot un izciest viņus padarīja īpašus. Piedzīvoto viņi nekad neaizmirsā.

80 gadus vēlāk, Daugavas vanagi joprojām īsteno 3 pamata mērķus: saliedēt latviešu sabiedrību – pat ja tā atrodas tūkstošiem jūdžu no Latvijas; palīdzēt tautiešiem – un te labdarības darbs ir mērāms vairākos simtos tūkstošos gadā; un stiprināt Latvijas valsti.

Turpināsim savās atmiņās turēt, pieminēt un godināt šo zelta paaudzi, mūsu dibinātājus, viņu darbus un panākumus. Jo mēs esam viņiem parādā...

Daugavas vanagi – sasauksimies!

Aivars Sinka, Daugavas Vanagu Centrālās valdes priekšsēdis

No Latvijas Nacionālā archīva Facebook lapas 2025. gada 9. septembrī:

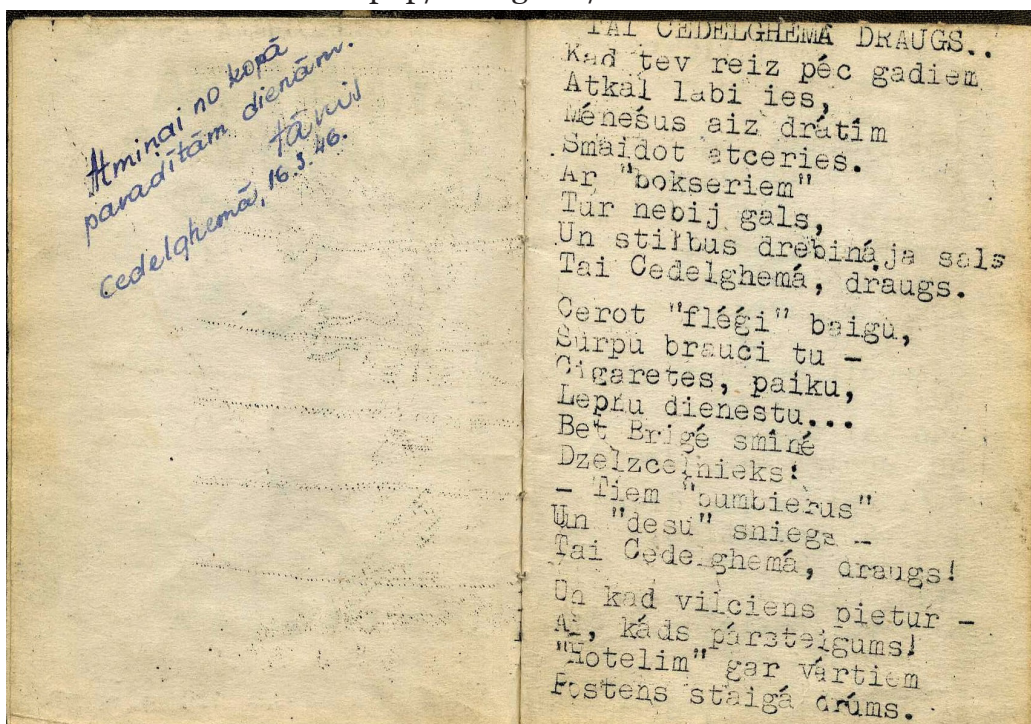
Šodien aprit 80 gadi, kopš 1945. gada 9. septembrī Zēdelgemas gūstekņu nometnē Beļģijā ieradās pirmais ešelons ar 5 686 latviešu karavīriem no Putlosas nometnes Vācijā.

Pēc Otrā pasaules kara beigām tūkstošiem latviešu, kas bija piespiedu kārtā mobilizēti Vācijas bruņotajos spēkos vai dienējuši Latviešu leģionā, nonāca amerikāņu, britu un franču kontrolētajās teritorijās, jo lielākā daļa centās izvairīties no nonākšanas padomju rokās, kur viņus gaidīja represijas, ieslodzījums vai pat nāve. Sākotnēji viņus izvietoja vairākās nometnēs Vācijā, bet drīz vien vairākus tūkstošus latviešu gūstekņu pārvietoja uz Zēdelgemu, kur viņus sagaidīja dzeloņdrāšu žogi un bruņota apsardze.

Dzīves apstākļi bija skarbi – pārtikas devas pieticīgas, barakas pārpildītas, higiēnas un apkures iespējas ierobežotas. Tomēr, salīdzinot ar gulagu sistēmu Padomju Savienībā, šī vide deva iespēju latviešu karavīriem saglabāt salīdzinošu drošību un cerību uz nākot-

ni. Zēdelgemā atradās ap 12 000 latviešu karavīru, padarot šo nometni par vienu no lielākajām latviešu karagūstekņu vietām Rietumos. Neskatoties uz ieslodzījuma apstākļiem, karavīri centās uzturēt garīgo dzīvi – tika organizētas lekcijas, dievkalpojumi, koru mēģinājumi, pašizglītības kursi un likti pamati Daugavas Vanagu organizācijai.

Vairāk par gūstekņu apstākļiem un iedzīvi lasiet LNA virtuālajā izstādē “Latviešu karavīru dzīve Rietumu sabiedroto gūstekņu nometnēs” - <https://diaspora.arhivi.lv/karagustekni/index.php/zedelgema/>

DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS DIBINĀŠANA

A. J. Bērziņš, DV org-jas ģenerālsēkretārs (no 1966.-1993. g.) – publicēts 1989. gada februārī

Karam beidzoties, 1945. gada rudenī, latviešu karavīru viena daļa, kas atradās angļu armijas gūstā, tika pārvietoti uz gūstekņu nometni Cēdelgēmā, Beļģijā. No visas latviešu karavīru masas – apm. 140,000, apm. 12,000 nonāca šai gūstekņu nometnē.

Šai Flandrijas līdzenuma, Cēdelgēmas ciema tuvumā esošajā gūstekņu nometnē, aukstajās un bada mocītajās rudens un ziemas dienās, lai vīri izdzēstu bezcerību un drūmās domas par nākotni, uzņēmīgi vīri radīja domu par savs – karavīru organizācijas dibināšanu, kas galvenā kārtā pēc atlaišanas no gūsta, rūpētos par latviešu kara invalīdu un citu kara cietušo materiālo un garīgo aprūpi, viņu tiesisko stāvokli, latviskās vienotības saglabāšanu un latviešu tautas un valsts tiesībām.

Nometnē apstākļi bija ļoti smagi:

Salā, trūcumā un mitrajā novietojumā daudzi saslima ar tuberkulozi, no kuriem 86 mira. Daži simti izmisumā repatriējās, kaut toreiz bija skaidrs, kas viņus tur sagaida. Vēlāk arī apstiprinājās, ka gandrīz neviens no viņiem tieši uz dzimteni nenokļuva, bet visus tiešā ceļā nosūtīja uz spaida nometnēm tālajos austrumos, no kuriem retajam pēc daudziem gaidem izdevās galīgi salauztiem atgriezties Latvijā.

Neziņa par piederīgiem, sarūgtinājums par gūsta apstākļiem un nepelnīto nebrīvību, atstātība un izmisums pavadīja šos vīrus ik uz soļa. Lai kaut morāliiski glābtu šo karavīru masu, aktīvākie organizēja dažādus kursus, kā valodām, tā praktiskām lietām, izdeva savus laikrakstus, biļetēnus, diskutēja par pagātnes un nākotnes problēmām.

Visu šo apstākļu un pārdomu rezultātā 1945. gada 28. decembrī, Cēdelgēmā 289 dleģāti, pārstāvēdami 7789 karavīrus nodibināja DAUGAVAS VANAGU organizāciju. Kā pirmais organizācijas vadītājs kļuva plkv. Vilis Janums, kurš organizāciju vadīja 25 gadus.

Dibinātāji domāja, ka par DV biedriem kļūs tikai visu laikmetu latviešu cīnītāji. Gadiem ejot uz priekšu DV pulcinājuši savās rindās visus latviešus, kas par savu tēvu zemi uzskata

brīvu, neatkarīgu Latviju, to savos darbos iestājas un cīnās par tās brīvību. Šie uzdevumi kļuva par DV mērķiem, kas sīkāk definējot ikdinā izpaušas:

Apvienot latviešus kopības saglabāšanai, kopt un uzturēt varoņgaru, nacionālo vienotību un morālisko stāju, atbalstīt trūkcietējus, stiprināt ticību cilvēku tiesībām un Latvijas brīvībai, cīnīties par tās atgūšanu, sadarbojoties ar visiem, kas cīnās par šiem mērķiem un interesēm.

Latviešu sabiedriskās dzīves uzturēšana, jaunatnes piesaistīšana nacionālai kopībai, nacionālpolitiskās ideoloģijas aizstāvēšana trimdnieku saimē, saites ar dzimteni un tēvzemi, palīdzības darbs ir DV līdzekļi latviskās ticības uzturēšanai svešumā.

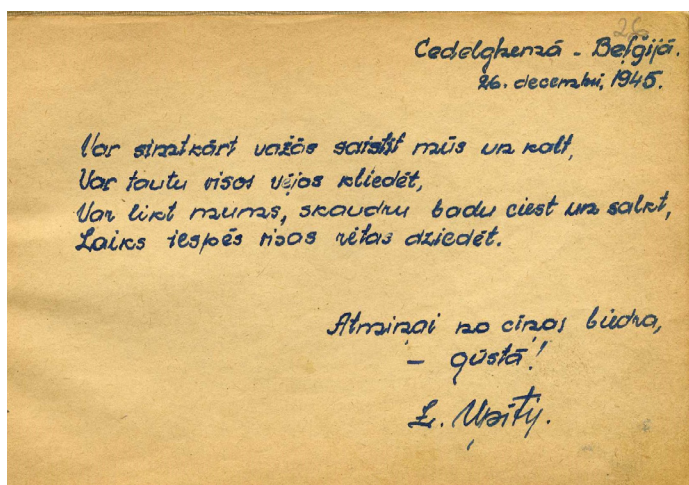
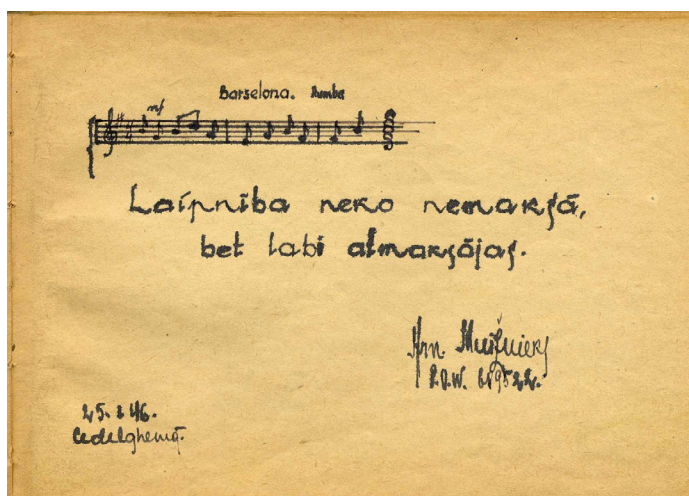
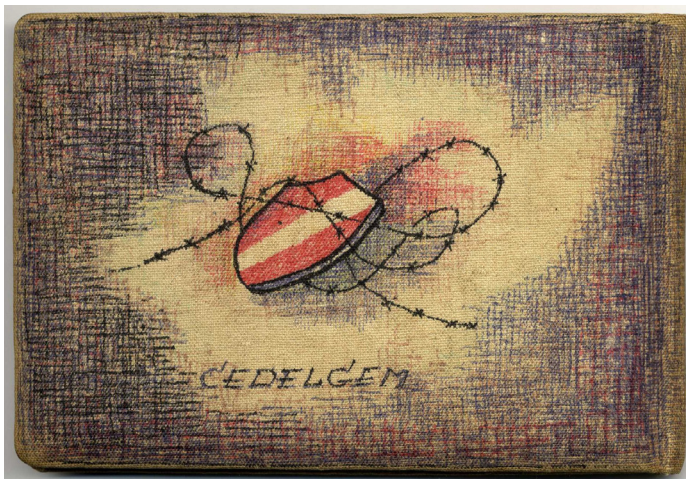
Kaut Jūsu zobens vairs nemirdz tik spoži
Ka Volchovā nesen mirdzēt bij lemts;
Tik paši vēl esiet vingri un moži –
Lai atgūtu to, ar varu kas ņemts.

Jus steigsaties cīņā atkal vispirmie,
Kara taure kad aicinās, sauks:
Būs tad gan jaunekļi, gan vīri sirmie,
Pēc uzvaras jusmas mājup kas trauks.

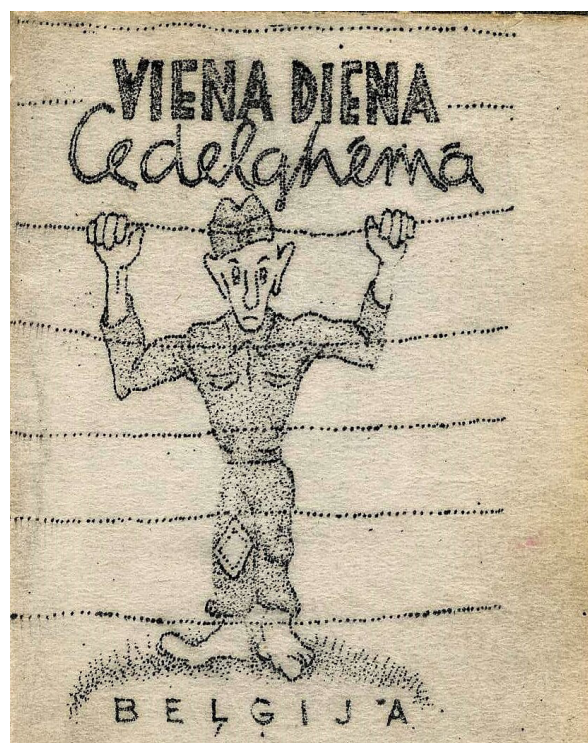
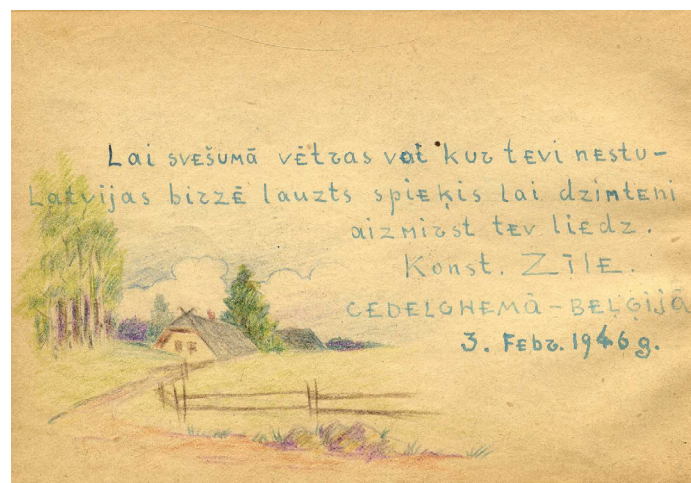
Dievs lai it visus Jūs vada un sargā,
Cīņai lai iedvesmo griba un spars;
Mīla lai vienmēr Jums Latvija dārgā –
Mūžam lai nomodā Lāčplēša gars!

Brīvības pieminekļa miniatūra atveida veidošana Zēdelgēmas karagūstekņu nometnē, 1945. gads. Avots: Latvijas Kara muzejs.

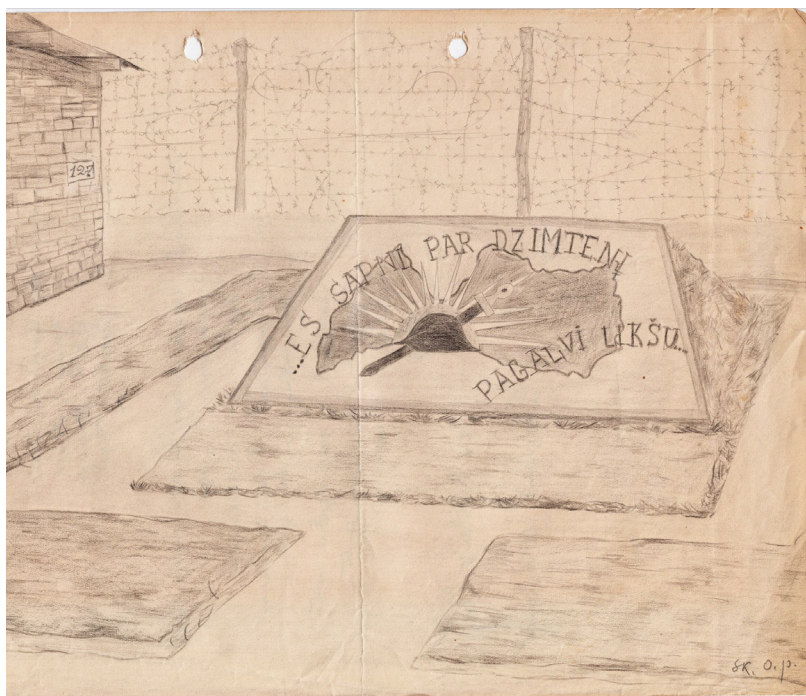
Bijušā karagūstekņa O. Balsa atmiņu albums. "Gūstā no bezdarba nomākts, nācu uz domām sagatavot atmiņas albumu ar ierakstiem no kara gaiku dragiem un tā laika paziņām. Materiālu izdevās sameklēt tīri labu, atējās atradās izliktais papīrs, kas dibena atslaucīšanā bija par ciets, bet rakstīšanai labi noderīgs. Albuma vāka iesiešanai atradu izmestē pie virtuves tukšu miltu maisu, kas izrādījās par pirmās šķiras audumu. Iesiešana un vāka zīmēšanā gan ņēmu palīgu, jo tie bija atsevišķā varakā kas ar šo nodarbojās. Uz vāka Latvijas kartē, tautas jostas ietīta, air dzeloņžoga paliek mana dzimtene. Aizmugures vāka zīmējums, latviešu nacionālo krāsu vairodziņš, ko nēsājām uz kara mundiera, piedurknei uzsūtu, kā pazišanos, ka esi latvietis."

Latvijas Nacionālais arhīvs

September 9 · 🌐

LNA_LVA_F2250_36-v_2_27 – Fragments no "Viena diena Cedelghemā". Iznākusi 1946. gada 25. februārī. Bildes zīmēja Bruno Ozoliņš, tekstu licis Auseklis Zaļinskis, drukā spiedis Verners Draudziņš.

BARAKU IZDAIĻOŠANA

Pirms latviešiem Zēdelgēmas nometnē dzīvoja vācieši. No viņu uzturēšanās laika baraku ārpusē bija saglabājušies dažādi daiļdarbi – baraku priekšā no sīkiem akmentiņiem bija izveidotas veselas gleznas. Lai aizpildītu brīvo laiku un izdaiļotu nodalījuma baraku apkārtni, šos vācu rotājumus nojauca un to vietā izveidoja latviskas dekorācijas, kā, piemēram, Latvijas karti, Latvijas ģerboni, leģiona vairodziņus u. c. latviskus motīvus.

Galvenie iniciatori izdaiļošanai bija nometnes latviešu vadība, kas paziņoja uzaicinājumu baraku vecākajiem 1945. gada 28. septembrī. Izdaiļošanu vajadzēja pabeigt līdz 1945. gada 18. novembrim – Latvijas valsts proklamēšanas svētkiem. Izdaiļošanu vadīja mākslas dārznieks A. Budrēvics. Baraku karavīru starpā radās sacensība projektu radošumā un izpildījumā. Maketos bija jādominē kādai raksturīgai vietai no Latvijas novadiem, piemēram, Kurzemē Ventas ūdenskritums, Vidzemē Gaiziņkalns vai Staburags, Latgalē Ludzas pilsdrupas u. tml. Darba process sagādāja lielas grūtības – trūka darbarīku un nepieciešamo materiālu. Pēc tiem gūstekņi griezušies pie nometnes angļu komandantiem.

Laukumu veidojumu plānu skice. Avots: LNA_LVA_F2552_1-v_203.

(Red.: Aicinām lasītājus apskatīt Zēdelgēmas nometnei veltītu mājas lapu, kur var apskatīt gan šajā ČZ numurā publicētu informāciju, gan daudz, daudz citu! <https://diaspora.arhivi.lv/karagustekni/index.php/zedelgema/>)

“DAUGAVA VANAGU DZIESMA”

Veltīta

6. Daugavas Vanagu
Globālām dienām Čikāgā
1989. gadā

Ivars Švānfelds/Vilnis Gagainis

Beļģijas vējos
Kaņavīri pulcējās,
Kopības garā
Vanags pacēlās!

Piedz.

Daugavas vanagi, sasauksimies,
Balsis pacelsim;
Daugavas Vanagi, sasauksimies
Brīvai Latvijai!

Uz mūžu vienoti
Slēdza draudzību,
Kopējam mērķim –
Brīvu Latviju!

Piedz.

No tumsas gaismā
Viņi izrāvās,
Brīvajās zemēs
Vanagi nolaidās.

Piedz.

Pasaules tālēs
Latvieši pulcējās,
Brīvības cīņu
Vienmēr turpinās.

Piedz.

Beļģijas zemē, tad
Plašā pasaulē,
Vanags ar' lidos
Brīvā Tēvzemē!

Dziesmu var noklausīties
Ivara Švānfelda YouTube kanālā:
<https://www.youtube.com/watch?v=pnLQSNK-J4RM&t=3095s> (apmēram 47:50)

Ieskaņots 6. DV Globālo dienu
noslēguma koncertā. Dzied Grupa
Kabarē.